

DOI : 10.33274/2079-4835-2023-27-2-44-53
UDC 81'25

Udovichenko H. M.,
PhD in Pedagogical sciences
Associate Professor

Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University of
Economics and Trade, Ukraine, Kryvyi Rih, Ukraine
e-mail: udovichenko@donnuet.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3731-0857

Denysenko M. V.
Student

e-mail: denysenko@donnuet.edu.ua

PECULIARITIES OF THE MILITARY TERMINOLOGY RENDERING INTO UKRAINIAN

УДК 81'25

Удовіченко Г. М.,
к. пед. н., доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: udovichenko@donnuet.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3731-0857

Денисенко М. В.,
студент

e-mail: denysenko@donnuet.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Objective. *The objective of the article is a study of the peculiarities of reproducing military terminology into Ukrainian.*

Methods. *Solving the tasks is carried out by means of such methods as: methods of theoretical research – analytical review, generalisation and specification; methods of empirical research – observation, comparison, analogy and comparative analysis; methods of linguistic research – comparative; methods of structural analysis; comparative linguistic method.*

Results. *One of the defining features of military translation is its requirement for accuracy and precision. In military affairs, even the slightest misinterpretation or mistranslation can have dire consequences. Whether it is a tactical order on the battlefield, a diplomatic agreement, or intelligence reports, the integrity of the translated content is paramount. A translation error in a military context can jeopardize personnel safety, mission success, or even national security. Special terminology is another feature of military translation.*

Features of the reproduction of military terminology cover a wide range of tasks, each of which determines the uniqueness of this field. The first and main challenge lies in the diversity and complexity of the terminology itself. Military language is full of technical terms, abbreviations, slang, and jargon that can be confusing to those unfamiliar with these intricacies. In this regard, one of the key features of the reproduction of military terminology is the need for a deep understanding of the subject by linguists and specialists. Their language skills must be complemented by a deep understanding of military tactics, equipment, procedures and culture.

Cultural sensitivity is another challenge that distinguishes military terminology from other fields of linguistics. The same military term can have radically different connotations in different cultures and languages. Understanding these subtleties is essential to preventing diplomatic blunders and ensuring respectful and effective communication in a multinational context. This is an extraordinary challenge that goes beyond simple linguistic expertise, requiring deep knowledge of global cultures and their complex intersection with military operations.

The translational aspect of military terminology adds another layer of complexity to its reproduction, because it is not fully researched. That is why, when applying the universal model to specific military texts, translators should focus on maintaining the appropriate style and adequately conveying the vocabulary of the analysed terminology.

Key words: *military translation, sensitive translation, specific context*

Introduction

The development of the military sphere, characterized by the development of tactics, technologies and international cooperation, has a profound impact on the relevance and importance of philological research in the context of military translation. As warfare has transformed over the centuries, so has the language of the military, making the study of military translation terminology a critically important area of research.

Military translation is a specialized and important field that plays a key role in the armed forces and defense sectors of countries around the world. It involves accurate and culturally sensitive translation of documents, communications and terminology related to military operations, intelligence, strategy and international cooperation. Military translation is characterized by unique challenges and a significant impact on the efficiency, security and effectiveness of military operations.

Many linguists have contributed to the study and understanding of military terminology, including V. Shevchuk, V. Balabin, M. Harbovskiy, S. Yanchuk, B. Dzis, V. Lisovskiy, D. Vasylenko, O. Kovtun, T. Kyiak, Yu. Lukiiianchuk and others. These linguists and researchers have played an important role in promoting the study and standardisation of military terminology.

The objective of this article is a study of the peculiarities of reproducing military terminology into Ukrainian.

Methods

Solving the tasks is carried out by means of such methods as: methods of theoretical research – analytical review, generalisation and specification; methods of empirical research – observation, comparison, analogy and comparative analysis; methods of linguistic research – comparative; methods of structural analysis; comparative linguistic method.

Results and Discussions

One of the defining features of military translation is its requirement for accuracy and precision. In military affairs, even the slightest misinterpretation or mistranslation can have dire consequences. Whether it is a tactical order on the battlefield, a diplomatic agreement, or intelligence reports, the integrity of the translated content is paramount. A translation error in a military context can jeopardize personnel safety, mission success, or even national security. Special terminology is another feature of military translation. Military documents are full of technical jargon, acronyms, and abbreviations related to weapons, equipment, tactics, logistics, and other aspects of military operations. Translators must have a deep understanding of this terminology in both source and target languages. Failure to understand the intricacies of military terminology can lead to confusion and misunderstanding.

Military translation is characterized by the basic principles, techniques and methods of translation. The reproduction of military terminology has its own properties, which are related to the peculiarities of the style, vocabulary and grammar of the military sphere [7]. V. Balabin in his article "Definition of the concept of "military translation"" notes that "a significant shortcoming of special terminological articles on military translation is the lack of terminological terms (definitions) for registry terms/concepts" [3]. Therefore, he offers his detailed definition of this concept: "military translation is a special type of intercultural two-way and bilingual communication, which has as its object texts on military topics and is carried out in normal and extreme conditions of military service in military-political, military-technical and military- in special areas of activity of the armed forces through the language mediation of a military interpreter" [7; 3].

Military translation, like other types of specialized translation, has its own genre and stylistic features that distinguish it from general translation, and is characterized by special content, terminology and unique needs of the armed forces. Let's consider several features:

1. Technical and special terminology. Military translation often involves highly technical and specialized terminology related to weapons, equipment, tactics, logistics, intelligence, and strategy. Consequently, translators must be well-versed in military jargon, acronyms, and special vocabulary and be able to accurately convey complex concepts in both the source language and the target language. For example: *close-range unmanned aerial vehicle* – *безпілотний літальний апарат безпосередньої підтримки*; *night-vision flip-up goggles* – *нашоломні окуляри нічного бачення, що відкидаються вгору*; *NV kit, NVG kit / Night Vision, Night Vision Goggles* – *пристрій / комплект пристроїв нічного бачення* [1] and others.

2. Classification and security. Many military documents are secret or confidential. These documents may be marked with special security clearances: *top secret* – *цілком таємно (гриф таємності)*; *особливої важливості*; *security clearance* – *допуск (до секретної інформації); дозвіл на опублікування (передачу) документа / донесення*; *classified facility* – *секретний об'єкт*; *approach clearance* – *дозвіл для заходження на посадку*; *Air Force communications security* – *(ав.) скритність / секретність / безпека зв'язку ВПС*; *permit* – *перепустка; дозвіл; давати дозвіл; надавати можливість; допускати* [1].

3. Accuracy is the main stylistic feature of military translation. The language used should be clear and unambiguous, leaving no room for misinterpretation: *target acquisition* – *виявлення (і засічка) / захоплення цілі (ідентифікація та визначення розташування цілі з точністю, достатньою для ефективного вогню)*; *захоплення цілі на супроводження (РЛС управління вогнем)*; *розвідка цілей*; *target hit probability* – *ймовірність ураження цілі* [1].

4. Formality. Military translation usually follows an official style. Structured and organized language is used, reflecting the hierarchical and disciplined nature of military organizations. Clarity and brevity are important when communicating orders and instructions: *military protocol* – *військовий протокол*; *chain of command* – *порядок підпорядкування*; *code of conduct* – *правила / кодекс поведінки, етичний кодекс* [1].

5. Euphemisms and acronyms. Military communications often use euphemisms and acronyms to convey confidential or secret information, etc. For example: *killed in action (KIA)* – *вбитий(ий) у бою (ВуБ)*; *missing in action (MIA)* – *зниклі безвісти*; *absent without leave / absence without official leave (AWOL)* – *самовільно відсутній (розм. «самоход»)* [1].

V. Konovalova notes that "in military translation, much attention is paid to the accuracy of the translation, therefore the adequacy of the translation of military materials involves not only accurate transmission of the content of the material, but also a more thorough transmission of its structural form, a certain order of location of the material, sequence of presentation and a number of other factors, which may seem unnecessary, formal, but are of great importance for a military specialist" [3; 7].

Translators can make mistakes when reproducing military terminology, looking for a literal equivalent in the translation language. This method of reproduction is not entirely appropriate, due to the specifics of the realities of a foreign army. Let's consider several examples: *GI (Government Issue)* – originally used to refer to government-issue equipment (*GI* – *казенне майно* [1]), provided to soldiers, but now «*GI*» means «*солдат США*»; *commissary* – *військовий магазин* [1]; *POG (Person Other than Grunt)* – is a somewhat derogatory slang term used to describe non-infantry personnel in the army; *Ranger* – a soldier belonging to a specialised unit (e.g. US Army Rangers); *Scramble* can mean the order "Launch the aircraft quickly in response to a threat", and it is also a method of mixing, encrypting or disrupting radio or radar signals.

When translating literally, you may encounter a problem where the English term or its components are similar to the Ukrainian term, but have a different meaning [7]: *chief of detail* – *командир взводу (секції) управління батареї*; *commandeer* – *набирати (примусово) до армії; реквізувати; привласнювати*; *military district* – *військовий округ*; *military risk* – *воєнна*

небезпека (потенційна можливість збройного конфлікту); *review* – стройовий огляд; *rocket* (rkt) – некерована ракета (HKP); *round* – патрон; постріл; набій; *feature* – місцевий предмет [1; 5].

It should be noted that when reproducing military terminology, it is worth paying attention to the real meaning of the term in a specific context [7], for example: term «**unit**» has many meanings, such as: *підрозділ; частина; відділ; секція; елемент; прилад; пристрій; вузол; агрегат; комплекс блок; установка (система озброєння тощо); апарат; комплект (обладнання тощо); компонент; ланка; модуль; одиниця (фізичної величини); одиниця виміру / вимірювання; command* – командування; команда (наказ); управління; група військ; перевага; командувати; управляти; мати у розпорядженні; **retreat** має значення «урочисте шиккування для спуску прапора», а також «відступ; відхід»; **flashlight** – сигнальний вогонь; ліхтарик; **garrison environment** – розташування частини; умови навколишнього середовища поблизу місця постійної дислокації (частин, з'єднань); **installation** – об'єкт; споруда; монтаж; складання [1; 5].

Military terminology is divided into the following groups from the point of view of difficulty of understanding and translation [2, p. 79]:

1. The terms that denote the foreign realities are identical to the Ukrainian realities: *aiming eye* - *прицільне око (стрільця)*; *military defenses* - *військові укріплення, оборонні споруди*; *short reaction time* – *малий час реагування / готовності (про ЗРК тощо)* [1]. The following variations of the translation are distinguished:

a) International terms: *radio signal* – *радіосигнал*, *machine* – *машина*, *base* – *база*, *coalition* – *коаліція*, *trauma* – *травма*; *army* – *армія*; *administration* – *адміністрація*; *mission* – *місія*; *interval* – *інтервал*; *planning* – *планування*; *acts* – *акти*; *line* – *лінія*; *mandate* – *мандат*; *brigade* – *бригада*; *command* – *команда*; *officer* – *офіцер*; *meridian* – *меридіан*; *morale* – *мораль*; *chaos* - *хаос* [1; 5];

b) the form of the Ukrainian term is not related to the form of the English term: *block* - *клин (затвору)*, *military department* - *військове відомство*, *materiel* - *(бойова) техніка*; *Mach number* – *число М*; *material error* – *канцелярська помилка*; *mess uniform* – *вихідна форма одягу*; *mid-grade officers* – *старші офіцери*; *chart* - *карта* [1; 5];

c) a multi-component English term is translated by a Ukrainian term, the components of which coincide in form and meaning with the corresponding components of the English term: *radar horizon* – *радіолокаційний горизонт*, *rocket battery* – *ракетна батарея*; *ракетний пусковий контейнер / касета*; *tank transporter* – *танковий транспортер*, *generator filter* – *фільтр генератора*; *chemical support* – *хімічне забезпечення*; *civil defense* – *цивільна оборона*; *collective security* – *колективна безпека*; *combined command* - *комбінована команда* [1; 5];

d) the general meaning of a multi-component English term completely coincides with the meaning of a similar Ukrainian term, but its individual components differ from the components of the Ukrainian equivalent: *group formation* – *стрій групи літаків*, *induction sensor* – *датчик індукційний*, *technical mentor* – *технічний наставник*, *command pilot* - *льотчик вищого класу; командир (екіпажу)*; *command of execution* – *виконавча команда*; *command post* – *командний пункт*; *deterrent strategy* – *стратегія стримування*; *diesel engine* – *дизельний двигун*; *diplomatic settlement* – *дипломатичне врегулювання*; *distributed maneuver* – *розосереджений маневр*; *economic well-being* – *економічний добробут* [1; 5].

2. The terms denoting the realities of foreign reality are absent in Ukrainian reality, but have generally accepted Ukrainian terminological equivalents. For example: *Army Doctrine Publication (ADP)* – *доктринальна публікація СВ США* (top-level official documents that contain established fundamental principles for the use of US military force); *Air Defense Anti Tank System (ADATS)* – *зенітна і протитанкова система* ('Ейдатс', self-propelled air defence system for detecting and destroying high-speed tactical aircraft, low-speed aircraft, helicopters, army UAVs, as well as ground armoured targets – USA, Switzerland, 1981); *HQ Support Services Directorate (NATO)* – *Директорат служб забезпечення штаб-квартири НАТО* [1].

3. The terms denoting the realities of foreign reality are absent in Ukrainian reality and do not have generally accepted Ukrainian terminological equivalents: *blowback* – *віддача затвора* (free slide – a longitudinally sliding slide that is not engaged with a fixed barrel during a shot); recoil simulator; *bug alert* – *сигналізатор виявлення прихованих радіоелектронних засобів підслуховування* [1] and others. These terms are translated using:

a) description of meaning of the English term: *lay eggs* – (розм.) 'нести яйця' (ставити міни; скидати бомби); *marking fire* – *вогонь для цілевказання (ведеться у напрямку цілі для її ідентифікації)*; *rack frame* – 'рама' рюкзака; пристосування для перенесення вантажу на спині (у вигляді рами); *radar-directed* – *керований за допомогою радіолокатора* [1];

b) literal translation: *fire detector* – *датчик пожежі*; *сигналізатор пожежі*; *flight plan* (FP) – *план польоту*; *killing circle* – *забійне коло*; *grain shape* – *форма (порохового) зерна* [1];

c) partial or full transliteration: *artefact* – *артефакт*; *poncho* – *пончо*; *port* – *порт*; *reactor* – *реактор*; *limit* – *ліміт* [1];

d) transliteration and literal translation: *master gunnery sergeant* – *майстер-гарматний сержант*; *radio call* – *радіовиклик* [1];

e) transcription: *lieutenant* – *лейтенант*; *captain* (Capt, CPT) – *капітан*; *army* – *армія*; *position* – *позиція*; *profile* – *профіль*; *logistics* (log) – *логістика* (лог) [1];

f) transcription and translation [2, p. 79]: *Vietnam War* – *В'єтнамська війна*; *zone of fire* – *зона вогню* [1].

Therefore, military translation requires not only linguistic knowledge, but also a deep understanding of military concepts, culture, history and technology. The accuracy of translation is of the utmost importance in the reproduction of military terminology, as it directly affects the safety, efficiency and success of military operations and communications.

Translating military terminology is a complex task that requires careful consideration of various factors to ensure accuracy and clarity. Interpreters must have a thorough understanding of military concepts, equipment, tactics, and procedures. They must be familiar with specific military terminology, be culturally sensitive, and know how certain military terms or expressions may be perceived in the target language culture. The context in which military terminology is used is crucial. That is, one must understand the mission, goals, and situational factors that influence the meaning of military terms.

When translating military terminology from English to Ukrainian, one should take into account the difficulties caused by differences in the grammatical aspect of languages, the ambiguity of the term, the system of abbreviations and shortening of terms [4, p. 191].

There are the following common ways of translating military terminology: transliteration and transcription, tracing, descriptive translation (explication), direct inclusion, approximate translation, translation using an analogue (selection of the necessary counterpart in the language of translation from one of several possible synonyms) [4, p. 191].

So, let's take a closer look at these methods of translation. **Transliteration** is a transformation by means of which the word of the original language is transmitted letter by letter in the translation language. When we talk about the sound form of a word in the original language, which is transmitted in the translated language by the corresponding letters, we are talking about **transcription** [18, 13]. Let's consider several examples of application of these transformations: *cordite* – *кордит*; *corps artillery* – *корпусна артилерія*; *commander* – *командир*; *camera* – *камера*; *class* – *клас*; *mun*; *категорія*; *класифікувати*; *drone* – *дрон*; *element* – *елемент*; *occupation* – *окупація*; *gas element* – *елемент газу*; *machine* – *машина*; *artillery* – *артилерія*; *tank* – *танк*; *mine* – *міни*; *propaganda* – *пропаганда*; *fake* – *фейк*; *cyber attacks* – *кібератаки*; *hyperbolization* – *гіперболізація*; *battalion* – *батальйон*; *administration* – *адміністрація*; *system* – *система*; *element* – *елемент*; *ensign* – *енсин*; *position* – *позиція*; *sapper* – *санер*; *polygon* – *полігон*; *terrorism* – *тероризм* [1; 17] and many others.

Using the technique of direct inclusion, military terms related to armaments are reproduced in the Ukrainian language: *AHS Krab* – *САУ Краб*; *B-2 Spirit* – *В-2 'Сніпим'*; *C-17 Globemaster* – *С –*

17 'Глоубмастер'; Able – Ейбл; GA (General Assembly) – ГА (ООН); Iskander-M / S – 300 – Іскандер-М"/С-300; Tochka-U – Точка-У; BM-21 Grad – БМ-21 Град; H-47 Kinzhal – Х-47 Кінжал; Shahed – Шахед [1; 7].

As already noted earlier, **abbreviations** and **contractions** are no less important in military terminology. Most often, they are reproduced by deciphering the abbreviation and providing the Ukrainian equivalent or descriptive translation, for example: ADMINO (administrative order) – наказ по тилу; ADM (Admiral) – адмірал; Air Defense Artillery (ADA) – зенітна артилерія (як рід військ); CV (aircraft carrier) – авіаносець; A-bomb (atomic bomb) – атомна бомба; bat (battleship) – лінійний корабель (лінкор); bulletin (bul) – бюлетень (документ з відомостями постійного характеру); зведення; caliber (cal) – калібр; EU members – члени Європейського Союзу; research and development (R&D) – науково-дослідні та конструкторські роботи (НДДКР); rkt (rocket) – НКР; rkt eng (rocket engine) – РД; rounds per minute (r.p.m.) – пострілів за хвилину; RS (radar set) – РЛС; SECDEF (Secretary of Defense) – МО США; SEP – system enhancement; SF – Special Forces; SLBM (submarine-launched ballistic missile) – БРПБ; special electronic installation aircraft (E) – літак із спеціальною апаратурою для проведення РЕБ; SSU (Security Service of Ukraine) – СБУ; staff (stf) – штаб (особовий склад, персонал штабу); укомплектовувати особовим складом [5].

Calque, or verbatim/literal translation, is a method of transferring the denotative value of a lexical unit of the original language without preserving the sound or orthographic form, but with the reproduction of its structural model [18, 9]. Example: after-action review / after action review (AAR) – огляд після дії; back-wall – задня стінка; ballistic table – балістична таблиця (таблиця стрільби); military base – військова база; military bloc – військовий блок; cardio-respiratory (CR) endurance – кардіо-респіраторна витривалість; cartography – картографія; critical mass – критична маса; economic sanctions – економічні санкції; Rocket Forces – ракетні війська; Allied Strategic Command (ASC) – Стратегічне командування НАТО; geostrategic region – геостратегічний регіон; Joint Strategic Plans Group – об'єднана група стратегічного планування; strategic nuclear triad – стратегічна ядерна триада; tactical ballistic missile – (TBM) тактична балістична ракета [1; 5].

Descriptive translation (explication) is used when reproducing military terminology, if there is no lexical equivalent in the translation language. For example: aft – кормова частина судна; корма (судна); у кормовій частині; after body – кормова частина корпусу; allotment – введення до складу; надання; тимчасовий перерозподіл тактичних повітряних сил між підлеглими командуваннями; Alpha-Alpha – (розм.) засідка (коли існує підвищена загальна загроза терористичної діяльності, характер і ступінь якої непередбачувані); ABC warfare – ведення війни із застосуванням ХБР-зброї; back site – розташування за гребенем; ballistic rocket – балістичний реактивний снаряд; body bag – мішок для зберігання і транспортування тіла загиблого; bug – закладний пристрій (термін спецслужб); Chicago piano – (розм.) багатоствольна автоматична малокаліберна автоматична зенітна установка; CA – сльозогінний газ Сі-Ей (менш ефективний порівняно з Сі-Ен та Сі-Ес); circle – рухатися в обхід; M777 howitzer – 'Три Сокири' – причинна гаубиця М777 (кал. 155 мм, ствол завдовжки 39 кал. – на озброєнні ЗСУ з 2022 р.); tole – крім' – (завербований) агент іноземної розвідки; exploiting force – війська, що призначені для розвитку успіху; facility – спеціально обладнане приміщення, будівля; матеріально-технічний засіб; theater-based aircraft – літак, що базується на ТВД (театр воєнних дій) [1; 5].

Military terms that have semantic differences in the Ukrainian and English languages are reproduced thanks to an **approximate translation**. There is a change in the lexical form, but the meaning remains the same, for example: A-bag – речовий мішок (входить до бойового спорядження); armored school – бронетанкове училище; back part – задній хід; bomb doors – бомболюк; drill sergeant hat – панاما інструктора-сержанта; dry cell battery – галетна суха батарея; external ordnance – озброєння на зовнішній підвісці; field hat – кашкет для польової форми одягу; flag officers – адмірالی; garrison cap – пілотка [1; 5].

Depending on the context or situation of using military terminology, **translation using an analogue** would be appropriate. Let's consider several examples: *allow* – брати поправку; *alteration* – зміна, змінювання; *перебудовування*; *aid* – допоміжний засіб; *посібник*; *back-up pilot* – запасний льотчик, льотчик-дублер; *blanket* – поверхневий шар, покрив; *вкривати, заглушувати* (радіопередачу, шум), *задимлювати*; *box* – квадрат (in the context of mine clearance, a square-shaped area defined for the purpose of being surveyed by MRS mine detection dogs, usually 10 x 10 metres); *коробка* (приводів тощо); *редуктор*; *бокс*; *ящик*; *букса*; *вкладка / вкладень*; *кожух*, *корпус*; *відсік*, *камера*; *cabbage* – (розм.) 'бомба'; *cap* – капсуль, пістон, капсуль-детонатор; *шапка*; *кепка*; *ковпачок*; *запобіжна окантовка*; *кришка*; *exploitation* – розвиток успіху; *аналіз і розшифрування* [1; 5].

O. Kovtun highlights the following features of various ways of reproducing military terminology [2, p. 81]:

1. Ways to reproduce abbreviations:

- graphic abbreviations: *gnr*; *G* – gunner; *h.p.* – horsepower; *DN* - Department of the Navy; *E* - special electronic installation aircraft; *ECM* – electronic countermeasures; *F* – fighter; *FA* – Field Artillery; *fr* – fighter; *HEAT* – high explosive antitank; *tj* – trajectory; *UBL* – unit basic load; *UHF* – ultra high frequency; *USD* – Under Secretary of Defense; *VC* – Veterinary Corps; *WMD* – weapons of mass destruction [5];

- lexical abbreviations: *gnd recon* – ground reconnaissance; *log* – logistics; *mbd def* – mobile defense; *mil acft* – military aircraft; *mil serv* – military service; *ves* – vessel; *ammo* – ammunition; *armt* – armament; *armd veh* – armored vehicle; *arty* – artillery [5];

- full borrowing of the English abbreviation in Latin letters: *DFAS* (Defense Finance and Accounting Service); *CmlC* (Chemical Corps); *C-in-C*; *CINC* (Commander-in-Chief); *DSS* (Defense Security Service); *FC* (Finance Corps) [5];

- transliteration or transcription: *NATO* – *НАТО*; *General Assembly (GA)* – Генеральна Асамблея (ГА);

- translation of the full form: *HIMAD* – ППО в діапазоні великих та середніх висот; *FRAGO* – частковий бойовий наказ; *бойове розпорядження*; *ECCM* – контрзаходи проти радіоелектронного придушення; *заходи захисту від засобів радіоелектронного придушення*; *ASD* (Assistant Secretary of Defense) – помічник міністра оборони (ПМО) (США); *BM* – балістична ракета (БР); *BMT* (Basic Military Training) – первинна військова підготовка; *CPT* – капітан [5].

2. Ways of translating multi-component terms:

- with the help of a similar prepositive attributive group: *international alliance* – міжнародний союз/альянс; *international war* – міжнародна війна; *high-altitude nuclear burst* – висотний ядерний вибух; *free-fall bomb* – звичайна авіаційна бомба; *dual-role aircraft* – літак подвійного призначення [5];

- rearrangement of components: *elevation guide* – шкала висот; *field commander* – командир бойового угруповання; *grid line* – лінія координатної сітки; *intervening forces* – сили перехідного режиму; *kill probability* – імовірність ураження [5];

- descriptive translation: *indirect fire* – вогонь із закритих вогневих позицій; *стрільба непрямым наведенням/націлюванням*; *incoming missile* – КР, що входить у зону ППО; КР, що наближається; *hasty defense* – оборона на швидко обладнаних позиціях; *дії в умовах швидкого переходу до оборони*; *land navigation* – орієнтування на місцевості; *map substitute* – документ, який замінює карту [5];

- calque: *security deficit* – дефіцит безпеки; *mass command* – колективна команда; *Master Sergeant (MSGT)* – мастер-сержант; *material incentive* – матеріальний стимул; *maximum speed* – максимальна швидкість; *national interests* – національні інтереси; *open conflict* – відкритий конфлікт [5];

- functional replacement: *global partners* – *країни світу*; *oath of enlistment* – *присяга*; *operational Army* – *оперативно-тактична складова СВ*; *pay grade* – *штатно-посадова категорія* [5].

3. Peculiarities of translation of terminological stable combinations:

- variable-stable combinations: *take a powder* – (розм.) *дезертувати*; *втїкати*; *take in tow* – *брати на буксир*; *take aim* – *прицілюватися*; *make the main effort* – *завдавати головного удару*; *make a push* – *наносити удар*; *наступати*; *докладати (особливих) зусиль*; *give a full picture* – *давати повну інформаційну картину (про розвідку / термін спецслужб)*; *give covering fire* – *надавати вогневу підтримку* [1];

- military aphorisms, proverbs and sayings: *adapt, improvise, and overcome* – *адаптуйся, імпровізуй і долай*; «*The more you sweat in peace, the less you bleed in war*» – «*Легке вправляння – тяжке змагання*»; «*Never leave a fallen comrade behind*» – «*Ніколи не залишай загиблого товариша*»; «*Si vis pacem, para bellum*» – *хочеш миру – готуйся до війни*;

- coded stable combinations: *Broken Arrow incident* – «*Зламана стріла*» (амер. розм. інцидент з ядерною зброєю, що не спричиняє ризику ядерної війни); *readiness condition (REDCON)* – *ступінь / стан бойової готовності (всього 5 ступенів)*; *mayday call* («*Mayday, Mayday, Mayday*») – *сигнал лиха (міжнародний сигнал лиха у голосовому зв'язку)*; *code word* «*заяна біди*» (повідомлення про аварійний стан у польоті); *Blue on Blue* – *дружній вогонь* [1];

- orders: *Adjust, SLINGS!* – *Зброю – Припасувати!*; *AS YOU WERE!* – *ВІДСТАВИТИ!*; *AT EASE* – *ВІЛЬНО*; *AT MY COMMAND!* – *СЛУХАЙ МОЮ КОМАНДУ!*; *By twos, Number!* – *На перший-другий, РАХУЙСЬ!*; *Count, OFF!* – *За порядком номерів, РАХУЙСЬ!*; *DISMISSED!* – *РОЗІЙДИСЬ!*; *Double time, MARCH!* – *Бігом – РУШ!*; *Eyes, FRONT!* – *Рівняння – ДО СЕРЕДИНИ!*; *Eyes, LEFT!* – *Рівняння – ЛІВОРУЧ!*; *Eyes, RIGHT!* – *Рівняння – ПРАВОРУЧ!* [5].

4. Translation of neologisms. The vast majority of terms are reproduced by applying tracing, descriptive translation, transcoding, transliteration and other transformations. For example: *dronejacking* – *перехоплення безпілотних літальних апаратів (БПЛА)*; *cyberwarfare* – *кібервійна*; *unconventional warfare (UW)* – *спеціальні / нетрадиційні методи ведення війни / бойових дій*; *бойові дії із застосуванням спеціальних методів, видів зброї і тактики*; *Nano-UAV* – *нано-БПЛА*; *drive-by shooting* – *стрільба з автомобіля, що рухається* [1].

In summary, the reproduction of military terminology is a highly specialized task that requires a deep understanding of both military concepts and the intricacies of the source and target languages. For a more successful reproduction of terms in the military sphere, various methods of translation are used. The most used methods are transliteration/transcription, tracing and descriptive translation. From this, we can conclude that the Ukrainian translation of English military vocabulary is aimed at a more literal transmission, in order to achieve the main goal - accuracy and meaningfulness, which is very important in the military sphere.

Conclusions

Features of the reproduction of military terminology cover a wide range of tasks, each of which determines the uniqueness of this field. The first and main challenge lies in the diversity and complexity of the terminology itself. Military language is full of technical terms, abbreviations, slang, and jargon that can be confusing to those unfamiliar with these intricacies. In this regard, one of the key features of the reproduction of military terminology is the need for a deep understanding of the subject by linguists and specialists. Their language skills must be complemented by a deep understanding of military tactics, equipment, procedures and culture.

Cultural sensitivity is another challenge that distinguishes military terminology from other fields of linguistics. The same military term can have radically different connotations in different cultures and languages. Understanding these subtleties is essential to preventing diplomatic blunders and ensuring respectful and effective communication in a multinational context. This is an

extraordinary challenge that goes beyond simple linguistic expertise, requiring deep knowledge of global cultures and their complex intersection with military operations.

The translational aspect of military terminology adds another layer of complexity to its reproduction, due to the fact that it is not fully researched. That is why, when applying the universal model to specific military texts, translators should focus on maintaining the appropriate style and adequately conveying the vocabulary of the analysed terminology.

Список літератури:

1. Балюта Е. Г. Неологізми англійської мови сфери екології (теоретичні засади). 2006. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2233/1/06begmse.pdf>
2. Погоріла А. І., Тимчук О. Т. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Молодий вчений*. № 3.1 (55.1). 2018. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3.1/35.pdf>
3. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/mySIS.pl?showSISid=46609864-6427&action=showSIS&h=f>
4. Cambridge Dictionary. Cambridge University Press & Assessment 2023. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
5. Catford J. C. A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics. Oxford: Oxford University Press, 2005. 103 p.
6. Neologisms – a Dictionary of Findable Words and Phrases. URL: <https://web.archive.org/web/20090501042146/http://pages.zoom.co.uk/leveridge/dictionary.html>
7. Slang Dictionary. Text Slang, Internet Slang, & Abbreviations. URL: <http://www.noslang.com/dictionary/>

References:

1. Baliuta, E. H. (2006). *Neolohizmy anhliiskoi movy sfery ekolohii (teoretychni zasady)* [Neologisms of the English language in the sphere of ecology (theoretical foundations)]. Available at: <http://eprints.zu.edu.ua/2233/1/06begmse.pdf>
2. Pohorila, A. I. & Tymchuk, O. T. (2018). *Osoblyvosti perekladu neolohizmiv anhliiskoi movy* [Peculiarities of translating neologisms into English]. *Molodyi vchenyi* [Young Scientist], no. 3.1 (55.1). Available at: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3.1/35.pdf>
3. *Slovnnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign words]. Available at: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/mySIS.pl?showSISid=46609864-6427&action=showSIS&h=f>
4. Cambridge Dictionary. Cambridge University Press & Assessment Publ., 2023. Available at: <https://dictionary.cambridge.org/>
5. Catford, J. C. (2005). A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics. Oxford, Oxford University Press Publ., 103 p.
6. Neologisms – a Dictionary of Findable Words and Phrases. Available at: <https://web.archive.org/web/20090501042146/http://pages.zoom.co.uk/leveridge/dictionary.html>
7. Slang Dictionary. Text Slang, Internet Slang, & Abbreviations. Available at: <http://www.noslang.com/dictionary/>

Мета. Метою статті є дослідження особливостей відтворення військової термінології українською мовою.

Методи. Вирішення поставлених завдань здійснюється за допомогою таких методів: методи теоретичного дослідження - аналітичний огляд, узагальнення та конкретизація; методи емпіричного дослідження – спостереження, порівняння, аналогія та порівняльний аналіз; методи лінгвістичного дослідження – зіставний; методи структурного аналізу; порівняльно-історичний метод.

Результати. Однією з визначальних особливостей військового перекладу є його вимога до точності та акуратності. У військовій справі навіть найменше невірне тлумачення або

некоректний переклад можуть мати жахливі наслідки. Будь то тактичний наказ на полі бою, дипломатична угода або зведення розвідки, цілісність перекладеного змісту має першорядне значення. Помилка перекладу у військовому контексті може поставити під загрозу безпеку особового складу, успіх місії або навіть національну безпеку. Спеціальна термінологія – це одна особливість військового перекладу

Особливості відтворення військової термінології охоплюють широке коло завдань, кожне з яких визначає унікальність цієї сфери. Перша і головна проблема полягає у різноманітності та складності самої термінології. Військова мова насичена технічними термінами, аббревіатурами, сленгом та жаргонізмами, які можуть збити з пантелику тих, хто не знайомий з цими тонкощами. У зв'язку з цим однією з ключових особливостей відтворення військової термінології є необхідність глибокого розуміння предмета лінгвістами та фахівцями. Їхні мовні навички повинні доповнюватися глибоким розумінням військової тактики, техніки, процедур і культури.

Культурна чутливість – це один виклик, який відрізняє військову термінологію від інших галузей лінгвістики. Один і той самий військовий термін може мати кардинально різні конотації в різних культурах і мовах. Розуміння цих тонкощів має важливе значення для запобігання дипломатичним помилкам і забезпечення шанобливого та ефективного спілкування в багатонаціональному контексті. Це надзвичайний виклик, який виходить за межі простої лінгвістичної експертизи і вимагає глибокого знання глобальних культур та їхнього складного перетину з військовими операціями.

Перекладацький аспект військової термінології додає ще один рівень складності до її відтворення, оскільки він не є до кінця дослідженим. Саме тому, застосовуючи універсальну модель до специфічних військових текстів, перекладачі повинні зосередитися на дотриманні відповідного стилю та адекватній передачі лексики аналізованої термінології.

Ключові слова: військовий переклад, чутливий переклад, специфічний контекст